

Regionförvaltningsverket

Räddningsväsendets tjänster i Österbottens velfärdsområde 2022

Regionförvaltningsverkets
expertbedömning

Jari Valtanen

Här antecknas vid behov ansvarsområdets namn

208/2023

Aluehallintovirastojen julkaisuja

Regionförvaltningsverkens publikationer

Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland

Räddningsväsendet och beredskapen

Räddningsväsendets tjänster i Österbottens välfärdsområde 2022

13.10.2023

-

Jari Valtanen

Regionförvaltningsverkens publikationer 208/2023

ISSN- 2343-3132 (webbpublikation)

ISBN-978-952-5935-72-1

Vasa

2023

PRESENTATIONSBLAD

Regionförvaltningsverkens publikationer 208/2023

Sammanställd av Jari Valtanen		Publiceringsdatum 13.10.2023	
Publikationens titel Räddningsväsendets tjänster i Österbottens välfärdsområde 2022			
Sammanfattning I den uppgiftsspecifika bedömningen av tillgången till tjänster för förebyggande av olyckor upptäcktes inga betydande brister. De observerade utvecklingsbehoven gällde brandutredning, där en viss fördröjning kunde observeras, samt tillsynsuppgifter där de faktiska tillsynsmängderna inte motsvarade de mål som ställts upp i tillsynsplanen. I bedömningen av räddningsväsendets tjänster noterades särskilt bristerna i den första enhetens aktionsberedskapstid och bristerna i bekämpningen av miljöskador. Antalet rök-, kemikalie- och vattendykare i området har konstaterats vara begränsat, vilket för sin del kan försämra tillgången till räddningsverksamhetens tjänster. I planerna för räddningsverksamheten upptäcktes brister i deras lagenlighet och alla planer som gällde räddningsverksamheten kunde inte bedömas. Inga brister upptäcktes i räddningsväsendets frivilligverksamhet. När det gäller räddningsväsendets frivilligverksamhet ska anlitaandet av frivilliga i produktionen av räddningsväsendets tjänster följas upp och bedömas särskilt med tanke på prestationsförmågan. De uppgiftsspecifika bedömningarna av befolkningsskyddstjänsterna är sekretessbelagda och finns som en separat bilaga. Inga brister upptäcktes i samarbetet med kommunerna. Räddningsväsendets planerade investeringar bedömdes vara nödvändiga. Konsekvenserna bedömdes vara positiva för en jämlik tillgång till räddningsväsendets tjänster, deras kvalitet och kostnadseffektivitet samt tillgången till tjänster i hela räddningsväsendets område.			
Ämnesord Räddningsväsendet Expertbedömning Servicenivå Välfärdsområde			
ISSN (tryckt) xxxx-xxxx	ISBN (tryckt) xxxx-xxxx	ISSN (webbpublikation) 2343-3132	ISBN (webbpublikation) 978-952-5935-72-1
Sidantal 38		Språk svenska	Pris -
Utgivare Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland		Tryckeri -	

Innehåll

1	Tjänster för förebyggande av olyckor	6
2	Räddningsväsendets tjänster	12
3	Planer för räddningsverksamheten	23
4	Frivilligarbete inom räddningsväsendet	26
5	Befolkningsskyddstjänster	29
6	Kvaliteten på räddningsväsendets tjänster och behovet av att utveckla dem	32
7	Räddningsväsendets investeringar	33
8	Metoder och kvalitetsrapport	35
9	Bilagor	37
10	Källor och bakgrundsmaterial som använts i bedömningen	37

Till läsaren

Regionförvaltningsverket bereder i enlighet med 14 § i lagen om ordnande av räddningsväsendet (613/2021) årligen en expertbedömning inom sin region för att välfärdsområdesvis bedöma tillräckligheten av räddningsväsendets servicenivå och finansieringsnivå. I expertbedömningen granskas och bedöms räddningsväsendets servicenivå enligt uppgift, behovet av räddningsväsendets tjänster, hur tillgången till och kvaliteten på tjänsterna utvecklats och den uppskattade framtida utvecklingen när det gäller detta samt behovet och inverkan av investeringar.

Expertbedömningarna lämnas till inrikesministeriet och offentliggörs i det allmänna datanätet. Expertbedömningarna har en betydande ställning i inrikesministeriets, finansministeriets och välfärdsområdenas årliga förhandlingar.

Från och med början av 2023 ansvarar 21 välfärdsområden och Helsingfors stad för att ordna räddningsväsendet. I bedömningarna som gjordes 2023 granskas nivån på räddningsväsendets tjänster med hjälp av uppgifter från de tidigare, nedlagda regionala organisationerna inom räddningsväsendet. Bedömningarna motsvarar därför inte till alla delar det innehåll som fastställts i inrikesministeriets förordning om välfärdsområdets tillsyns- och bedömningsskyldighet samt om regionförvaltningsverkets expertbedömning (21.12.2022/1213).

Den huvudsakliga informationskällan för utvärderingen är välfärdsområdenas årliga redogörelser. I bedömningen används dessutom annan information som framkommit i tillsynsarbetet, såsom klagomålsbeslut och rättelseförordnanden. I bedömningen utnyttjas dessutom information från välfärdsområdets egenkontroll, centrala dokument som definierar verksamheten, såsom servicenivåbeslut, samt Pronto-statistik (räddningsväsendets resurs- och olycksstatistik).

Expertbedömningarna erbjuder regionala och nationella beslutsfattare, tjänsteinnehavare och experter strukturerad information om centrala delområden inom ordnandet av räddningsväsendets tjänster. Bedömningarna stöder också planeringen av välfärdsområdenas verksamhet.

Vi tackar kontaktpersoner och experter vid Österbottens välfärdsområde för ett gott samarbete och en bra insats för bedömningshelheten.

1 Tjänster för förebyggande av olyckor

Tjänster för förebyggande av olyckor som hör till räddningsväsendet omfattar

- styrning, rådgivning och säkerhetskommunikation
- brandutredning
- samarbete för att förebygga olyckor
- uppföljning av olycksutvecklingen
- tillsyn över ändamålsenligheten i de uppgifter som hör till förebyggandet och övervakningen av olyckor som sköts i samarbete med välfärdsområdena
- tillsynsuppgifter
- beredskapsbesiktningar.

I detta kapitel bedöms behovet, tillgången och utvecklingsbehovet av tjänster för förebyggande av olyckor.

1.1 Styrning, rådgivning och säkerhetskommunikation

Handledning som hör till räddningsväsendet är bland annat

- styrning av byggande, uppgörande av räddningsplaner och uppgörande av redogörelser om utrymningssäkerheten samt myndighetens bedömningsförfarande
- stöd för egen beredskap
- styrning av underhållet av utrustning och anordningar inom räddningsväsendet.

Rådgivning som hör till räddningsväsendet är bland annat rådgivningstjänster per telefon och e-post. Säkerhetskommunikation är bland annat offentliga tillställningar, säkerhetsutbildning, kommunikation i sociala medier och mediekommunikation.

Enligt riktlinjerna i servicenivåbeslutet¹ genomför räddningsverket styrning i samband med säkerhetskommunikation och tillsynsuppgifter. Åtgärderna och tyngdpunkterna i anslutning till styrningen fastställs i planerna för tillsynen och säkerhetskommunikationen. Uppföljningsdata om olycksutvecklingen utnyttjas vid styrningen. Styrningen utvecklas genom att precisera genomförandet av den vid årsplaneringen av säkerhetskommunikationen och tillsynen. Dessutom utvecklas styrningen genom att se till att det finns anvisningar på båda språken om förebyggande av olyckor och beredskapen för dem.

Enligt servicenivåbeslutet riktas säkerhetskommunikationen i enlighet med det riksomfattande programmet genom att beakta de riksomfattande målen och räddningsverkets riskhanteringsarbete. De årliga behoven och genomförandet fastställs i planen för säkerhetskommunikationen. Processerna och verksamhetssätten i anslutning till säkerhetskommunikationen utvecklas så att det riksomfattande åtgärdsprogrammet för förebyggande av olyckor kan genomföras i området.

Enligt den årliga utredningen om välfärdsområdets räddningsväsende har det under året 2022 blivit sammanlagt 1 800 uppdrag och kontakter i anslutning till styrning och rådgivning per telefon, e-post eller chatt. Dessutom har 265

¹ Servicenivåbeslut Österbottens räddningsverk 2021-2024

utlåtanden getts om markanvändning, byggande och miljöfrågor. Genomförandet av styrningen och rådgivningen följs upp och utvärderas kvartalsvis med räddningsväsendets system för resurs- och olycksstatistik (PRONTO). Enligt räddningsverket har sammanlagt åtta årsverken (8 årsverken) allokerats till styrning, rådgivning och säkerhetskommunikation, varav två årsverken (2 årsverken) har allokerats till säkerhetskommunikation.

På basis av statistik från PRONTO-systemet² ordnade Österbottens räddningsverk sammanlagt 164 tillfällen med anknytning till säkerhetskommunikation under 2022. Sätten att genomföra evenemangen för säkerhetskommunikation var enligt räddningsverket utbildning och föreläsningar, myndighetssamarbete, mässor och andra offentliga tillställningar samt kommunikation via sociala medier. Till säkerhetskommunikationen räknades även den rådgivning och styrning som gavs i samband med tillsynen. Enligt statistik från PRONTO-systemet deltog sammanlagt 14 336 personer vid tillfällen med säkerhetskommunikation som räddningsverket ordnade eller koordinerade. Antalet deltagare vid tillfällena motsvarar åtta procent av välfärdsområdets invånarantal. Räddningsverket har inga uttalade kvantitativa mål för säkerhetskommunikationen.

1.2 Brandutredning

Syftet med brandutredningen är att förebygga motsvarande olyckor och begränsa skadorna samt att utveckla räddningsverksamheten och aktionsberedskapen. Vid brandutredningen bedöms orsaken till eldsvådan och utreds de faktorer som påverkat antändningen och spridningen av branden, de skador som branden orsakat och räddningsverksamhetens förlopp. Brandutredningen är vanligtvis indelad i nivåerna 1–3³.

Omfattningen av räddningsverkets brandutredning har fastställts i servicenivåbeslutet. Enligt servicenivåbeslutet utförs brandutredning i den omfattning som lagen förutsätter i enlighet med den interna anvisningen. I servicenivåbeslutet fastställs att brandutredningen ska utvecklas i enlighet med de riksomfattande riktlinjerna och att organiseringen, sammansättningen och verksamheten ska förtydligas.

Enligt den årliga utredningen om välfärdsområdets räddningsväsende fanns det år 2022 sammanlagt 342 brandutredningsuppdrag i området, varav 331 utfördes på nivå 1 och 11 på nivå 2. Det fanns inga uppgifter på nivå 3 år 2022. I 301 fall av brandutredning utreddes antändningsorsaken och ett årsverke hade allokerats till brandutredning. I fråga om bedömningen av genomförandet av brandutredningen har brandutredningsprocessen definierats och beskrivits och undersökningsrapporterna utnyttjas i viss mån i utbildningen och planeringen av serviceproduktionen.

Enligt statistiken i PRONTO-systemet har räddningsverket sammanlagt fem pågående brandutredningsrapporter på nivå 2 för 2022. Dessutom har brandutredningsrapporten om en olycka som inträffat 2022 ännu inte inletts i PRONTO-systemet. Enligt statistiken har undersökningens omfattning i 20 procent av de bränder som orsakat allvarliga person- eller egendomsskador inte motsvarat

² Räddningsväsendets verksamhetsstatistik PRONTO, uppgifterna hämtade 9.5.2023.

³ Räddningsverkens handbok för brandutredning (2014), s. 11–12.

den fastställda servicenivån alternativt pågår undersökningen fortfarande⁴. Enligt regionförvaltningsverkets utredning⁵ finns det ett behov att utveckla praxisen för anmälan till polisen om bränder som orsakats uppsåtligt eller av oaksamhet.

1.3 Samarbete för att förebygga olyckor

Räddningsverket ska i syfte att förebygga olyckor och upprätthålla säkerheten samarbeta med andra myndigheter samt med sammanslutningar och invånare i området och delta i det lokala och regionala säkerhetsplaneringsarbetet.

Övriga myndigheter är t.ex. byggnadstillsynsmyndigheterna, planläggningsmyndigheterna, miljö- och hälsoskyddsmyndigheterna, polisen och social- och hälsovårdsmyndigheterna. Dessutom samarbetar man med sotare.

Enligt servicenivåbeslutet deltar räddningsverket i det myndighetssamarbete och säkerhetsplaneringsarbete som är ändamålsenligt med tanke på räddningsväsendet. Dessutom deltar räddningsverket i samarbetet kring markanvändning och byggande. Samarbetet för att förebygga olyckor utvecklas särskilt med aktörer inom social- och hälsovården för att förbättra säkerheten och för att förebygga olyckor för hemmaboende med nedsatt funktionsförmåga. Målet för samarbetet är att minska antalet olyckor och följderna av dem i förhållande till invånarantalet enligt beslutet om servicenivå.

Praxisen kring samarbetet för att förebygga olyckor beskrivs i tillsynsplanen enligt den årliga utredning som räddningsväsendet vid välfärdsområdet gör. Samarbetet bedrivs på heltid av dem som arbetar med att förebygga olyckor, men räddningsverket har inget uppföljningssystem för användningen av resurser. Samarbete för att förebygga olyckor har genomförts med olika myndigheter med hjälp av verksamhetsformer som är typiska för dem. Exempel på dessa är ibruktagningssyner av byggnader med byggnadsmyndigheterna, olika temaövervakningar med säkerhetsmyndigheterna samt hantering av anmälningar om brandrisker och att förbättra säkerheten på vårdinrättningar tillsammans med social- och hälsovårdsmyndigheterna. I utredningen nämns som konkreta uppnådda mål bland annat att räddningsplanerna har blivit innehållsmässigt bättre samt att antalet brandvarnare har ökat till platser där sådana inte tidigare har funnits.

1.4 Uppföljning av olycksutvecklingen

Uppföljningen av olycksutvecklingen omfattar uppföljning av antalet olycksrisker och antalet olyckor och utvecklingen av deras orsaker. Till uppföljningen hör också att inleda egna åtgärder och åtgärder som genomförs i samarbete med andra.

Enligt den årliga utredningen som räddningsväsendet vid välfärdsområdet gör följer räddningsverket upp utvecklingen av olyckor i sin riskanalys. Med hjälp av uppföljningen av utvecklingen av olyckor strävar man bland annat efter att förbättra boendesäkerheten särskilt för personer med nedsatt funktionsförmåga. I samband med tillsynsuppgifterna följer man dessutom upp olycksstatistiken för

⁴ Räddningsväsendets resurs- och olycksstatistik PRONTO, uppgifterna hämtade 29.5.2023.

⁵ Regionförvaltningsverkets utredning om hur anmälningsskyldigheten har fullgjorts vid räddningsverken. Regionförvaltningsverkets publikationer 167/2023 (på finska).

enskilda objekt. I styrningen av markanvändningen och byggandet strävar man efter att lyfta fram frågor och observationer om olyckor som redan inträffat.

1.5 Tillsyn över ändamålsenligheten i de uppgifter som gäller förebyggande och övervakning av olyckor som sköts i samarbete med välfärdsområdena

Välfärdsområdet kan producera de tjänster som hör till dess organiseringsansvar själv eller i samarbete med andra välfärdsområden. Välfärdsområdet kan också på avtalsbasis av avtal upphandla dem hos andra tjänsteproducenter. Även om välfärdsområdet upphandlar tjänsterna hos en annan tjänsteproducent, kvarstår ansvaret för att ordna tjänsterna och övervaka att de produceras på behörigt sätt hos välfärdsområdet.

Enligt den årliga utredningen av räddningsväsendet vid välfärdsområdet har ordningsansvaret gällande förebyggande och övervakning av olyckor inte delats med andra välfärdsområden.

Behovet och tillgången till en fördelning kan inte bedömas utifrån den givna utredningen och befintliga uppgifter.

1.6 Tillsynsuppgifter

Räddningsverket ska övervaka att de allmänna skyldigheterna enligt räddningslagen fullgörs och att verksamhetsutövarna och byggnadernas ägare och innehavare fullgör sina lagstadgade skyldigheter. Räddningsverket ska under sin tillsyn förrätta brandsyner och vidta andra åtgärder som tillsynen förutsätter.

Enligt servicenivåbeslutet fattas beslut om de tillsynsuppgifter som hör till räddningsmyndigheten och om hur de ska definieras, upprepas och hur de ska genomföras i tillsynsplanen, som uppdateras årligen. Räddningsverket följer kvartalsvis upp hur tillsynsuppgifterna genomförs. Processerna och sätten att genomföra tillsynsuppgifterna utvecklas i expertnätverk för att förbättra effektivitet och resultat samt för att utvärdera kvaliteten.

Enligt den årliga utredningen av räddningsväsendet för välfärdsområdet överensstämmer tillsynsplanen som styr tillsynsuppgifter med kraven i lagen. Enligt räddningsverket utfördes år 2022 sammanlagt 820 tillsynsuppgifter vid A1–A6-objekt och 29 anmälningar om brandrisk behandlades. Det totala antalet utförda tillsynsuppgifter var 53 procent av det målet som ställts enligt tillsynsplanen. I regel skickades 3 582 blanketter till egnahemshus och parhus för självutvärdering av brandsäkerheten och 86 procent av blanketterna returnerades till räddningsverket. Räddningsverket har avsatt sju årsverken för tillsynsuppgifter (7 årsverken).

Dessutom har räddningsverket utfört uppgifter enligt kemikaliesäkerhetslagen. År 2022 har sammanlagt 24 anmälningar om liten industriell hantering och upplagring av farliga kemikalier mottagits och 21 beslut om anmälningar har fattats. I enlighet med kemikaliesäkerhetslagen har det utförts 20 stycken inspektioner som utförs i anslutning till ibruktagande. Ett årsverke (1 årsverke) har allokerats till tillsynen enligt kemikaliesäkerhetslagen.

1.7 Inspektion av beredskapen

Räddningsmyndigheterna kan förrätta inspektioner för att förvissa sig om att beredskapen inför storolyckor och inom befolkningsskyddet uppfyller lagens krav.

Enligt den årliga utredningen om välfärdsområdets räddningsväsende har inga inspektioner av beredskapen utförts 2022.

Behovet och tillgången till uppgiften kan inte bedömas utifrån den givna utredningen och befintliga uppgifter.

Regionförvaltningsverkets bedömning av behovet, tillgången och utvecklingsbehovet av tjänster för förebyggande av olyckor:

Det har inte observerats några brister i tillgången till handledning och rådgivning samt säkerhetskommunikation. Österbotten ligger nationellt sett under genomsnittet då man med säkerhetskommunikationen når ut till åtta procent av invånarantalet, det nationella medeltalet är tolv procent.

För tillgången till brandutredning kan en viss fördröjning observeras. Brandutredningar bör utnyttjas mer än tidigare i arbetet med att förebygga olyckor samt i planeringen och genomförandet av räddningsverkets egen aktionsberedskap. Antalet klarlagda eller bedömda antändningsorsaker vid brandutredningar ska även motsvara antalet för alla undersökningsuppdrag. Även praxisen för anmälan till polisen om bränder som orsakats uppsåtligt eller av oaksamhet behöver utvecklas.

Inga brister har observerats i tillgången till samarbete för att förebygga olyckor. Räddningsverkets samarbete med bland annat olika myndigheter är omfattande och har genomslagskraft enligt de uppnådda resultaten. I utvecklingen av samarbetet bör förutom myndigheterna även andra aktörer och intressentgrupper, såsom sammanslutningar och invånare i området, beaktas i stor utsträckning.

När det gäller uppföljningen för utvecklingen av olyckor har inga brister i tillgången observerats. När det gäller uppföljningen av olycksutvecklingen bör man fästa uppmärksamhet vid rapporteringen av slutsatser och effekter, samt åtgärder som genomförs i samarbete för att förbättra uppföljningen av uppgiften.

Tillgången till tillsyn uppvisar brister gällande mängden av tillsyn som inte motsvarar de mål som ställts upp i tillsynsplanen. År 2022 uppfylldes endast hälften av de mål som ställts upp för tillsynsuppgifterna. Utvecklingsbehovet i fråga om tillsynsuppgifterna är att få uppgiftsmängderna att motsvara den mängd som fastställts i tillsynsplanen och som baserar sig på riskbedömning.

2 Räddningsväsendets tjänster

Med räddningsverksamhet avses brådsakande uppgifter som syftar till att

- rädda och skydda människor, egendom och miljön när en olycka är överhängande eller inträffar
- samt till att begränsa de skador som olyckan orsakar och lindra följderna av olyckan.

Åtgärder som behövs i räddningsverksamheten ska kunna vidtas utan dröjsmål och effektivt.

2.1 Varningar till befolkningen

Räddningsverket sörjer inom sitt område för varning av befolkningen vid tillbud och olyckor samt det larmsystem som behövs för detta.

Målet enligt servicenivåbeslutet är att täckningen för befolkningslarm ska vara 90 procent av befolkningen i riskklass I och 80 procent i riskklass II. För att målen ska uppnås krävs det i enlighet med utvecklingsplanen att man årligen skaffar två nya befolkningslarm. I glesbebyggda områden används förutom fasta larmanordningar även larmanordningar som installeras på fordon.

Inom det teoretiska täckningsområdet för fasta befolkningslarm bor 50 procent av landskapets befolkning, men den faktiska hörbarheten har inte säkerställts till alla delar. Fasta befolkningslarm används enligt den årliga utredningen om välfärdsområdets räddningsväsende för områden i riskklass I och II. Räddningsverket ansvarar för anskaffningen och underhållet av både fasta larmanordningar och larmanordningar med fordonsmontering.

2.2 Räddningsverksamheten

Räddningsverksamheten indelas i tjänster för grundberedskap och särskild beredskap.

Med tjänster för grundberedskap avses sådana räddningstjänster som en räddningsenhet eller räddningsgrupp producerar och som inte förutsätter specialutrustning och -utbildning. Av den personal som deltar i produktionen av tjänster för grundberedskap förutsätts grundläggande utbildning för yrkes- eller avtalspersonal inom räddningsbranschen, tillräcklig fysisk funktionsduglighet och upprätthållande av tillräcklig kompetens. Av utrustningen för grundberedskap förutsätts att man med utrustningen kan klara av de vanligaste räddnings- och släckningsuppgifterna.

Med räddningsverksamhetens särskilda beredskap avses räddningsväsendets på förhand fastställda och säkrade förmåga att utföra till exempel rökdykning, kemikaliedykning, ytbärgning, vattendykning, bekämpning av miljöskador och räddning från hög höjd samt annan beredskap för räddningsverksamhet enligt de lokala riskerna. Tjänsterna för särskild beredskap förutsätter att personalen har specialutbildning och kompetens att utföra uppgifterna som delvis förnyas med jämna mellanrum. Ett effektivt genomförande av tjänster för särskild beredskap kan förutsätta specialutrustning.

2.2.1 Räddningsverksamhetens grundberedskap

Krav på aktionsberedskap

I anvisningen för planering av aktionsberedskapen inom räddningsväsendet⁶ har Finland delats in i 1 x 1 kilometer stora rutor. Rutorna har klassificerats enligt fyra riskklasser (I–IV) på basis av hur sannolika räddningsväsendets brådskande uppdrag är i rutan. För varje riskklass har fastställts en maximitid inom vilken rutorna ska nås. Minimimålet är att den första enheten i brådskande räddningsuppdrag uppnår målet inom aktionsberedskapstiden för riskrutan i minst 50 procent av uppdragen.

Tabell 1: Mål för aktionsberedskapstiden

Riskklass	Aktionsberedskapstid för första enheten	Aktionsberedskapstid för räddningsverksamheten	Aktionsberedskapstid för räddningsplutonen
I	6 min	11 min	20 min
II	10 min	14 min	30 min
III	20 min	22 min	40 min
IV	inget krav	inget krav	inget krav

Karta över riskområden

I beslutet om servicenivån för räddningsväsendet i välfärdsområdet har fastställts att räddningsverksamhetens tjänster för grundberedskap produceras enligt kartan över riskområden nedan. Kartan över riskområden i Österbotten visas nedan på bild 1.

⁶ Anvisning för planering av aktionsberedskapen inom räddningsväsendet (IM 20/2012)

Figur 1: Karta över riskområden i Österbotten 2022.

År 2022 fanns riskrutor i riskklass I endast i Vasa. Riskrutor i riskklass II och III finns i områdets största tätorter.

Mål för den första enhetens aktionsberedskapstid

Aktionsberedskapstiden för den första enheten är tidsintervallet från det att räddningsväsendets första enhet larmades till det att enheten är på plats. Endast enheter som brådslande förflyttat sig till olycksplatsen beaktas.

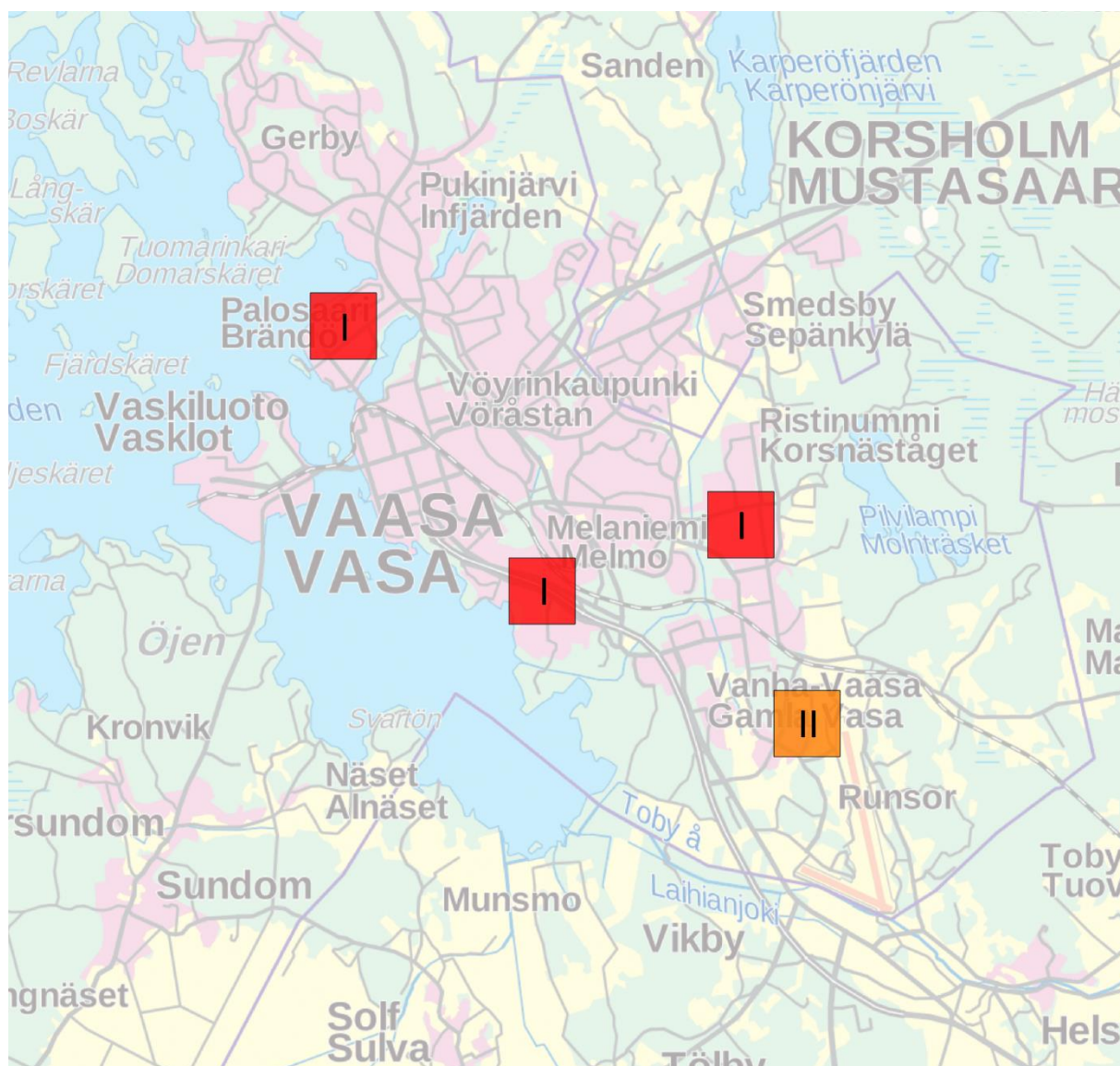
Medianen för den förverkligade aktionsberedskapstiden för den första enheten i området var 7 minuter 52 sekunder 2022⁷. Medeltalet för de tre föregående åren var 7 minuter 51 sekunder, det har alltså inte skett några betydande förändringar i tiden.

⁷ Räddningsväsendets verksamhetsstatistik Pronto. Uppgifterna hämtade 31.5.2023.

Enligt servicenivåbeslutet har man vid granskningen av aktionsberedskapstiderna upptäckt några riskrutor i området. För dessa riskrutors del har det varit utmanande att nå de uppsatta målen. Enligt servicenivåbeslutet har regionförvaltningsverket i sina utlåtanden fäst uppmärksamhet vid dessa brister. Som lösning på situationen har man fäst uppmärksamhet vid enheternas avfartstider och smidigare körning vid uttryckningar. Byggandet av en ny brandstation har också främjats.

Utöver den totala aktionsberedskapstiden i hela området år 2022 har regionförvaltningsverket med hjälp av eget material utrett den första enhetens aktionsberedskapstid per riskruta. Av de så kallade problemrutorna där den förverkligade aktionsberedskapen underskred målet under de fyra föregående kalenderåren (2019–2022), hade Österbottens välfärdsområde fem rutor. För dessa rutors del finns betydande brister gällande förverkligandet av aktionsberedskapen.

När man endast granskar de rutor där det under den granskade perioden har funnits minst fyra uppdrag varje granskat år, fanns det fyra sådana problemrutor i Österbottens välfärdsområde. Det finns betydande brister i förverkligandet av aktionsberedskapstiderna. Problemrutorna visas nedan på bild 2.

Figur 2: Problemrutor i Österbottens välfärdsområde.

Problemrutorna i Österbottens område finns i Vasa. Problemrutorna i riskklass I finns i Brändö, Högbacken och Aspnäs. En problemruta i riskklass II finns i Gamla Vasa. I räddningsväsendets delplan för välfärdsområdets investeringar konstateras att en brandstation inte längre kan täcka alla områden och att en sidobrandstation måste byggas i Vasa för att kraven på aktionsberedskapstiden ska kunna uppfyllas. Projekt i anslutning till detta förbereds och önskan är att de kan genomföras så snabbt som möjligt. Beslut om byggare har inte fattats än.

Utöver de ovan nämnda problemrutorna har det förekommit brister i uppnåendet av målen för den första enhetens aktionsberedskapstid i Kasköområdet. Regionförvaltningsverket har inlett ett styrnings- och tillsynsförfarande i Kasköområdet där den första enhetens aktionsberedskapstider kommer att granskas och ordnaren av räddningsväsendet åläggs att rätta till saken.

Tabell 2: Sammanställning av den första enhetens problemrutor

Riskklass	Problemrutor (st.)	Problemrutor med min. 4 uppdrag
I	3	3
II	2	1
III	-	-
Totalt	5	4

Utmaningarna för att uppnå målen för den första enhetens aktionsberedskapstid håller eventuellt på att öka. Enligt informationen från PRONTO-systemet fanns det en ruta där målen inte uppnåddes under de två föregående åren (2021 och 2022), utan utvecklande åtgärder kan den eventuellt bli en problemruta. De åtgärder som välfärdsområdet har vidtagit kan förkorta aktionsberedskapstiderna, men konsekvenserna kan ännu inte bedömas.

Mål för räddningsverksamhetens aktionsberedskapstid

Aktionsberedskapstiden för räddningsverksamheten är ett tidsintervall från det att den första räddningsenheten larmas till det att en räddningsenhet på minst fyra personer inleder effektiv räddning. Endast enheter som brådslande förflyttat sig till olycksplatsen beaktas.

Medianen för den förverkligade aktionsberedskapstiden för räddningsverksamheten i området var 12 minuter 16 sekunder 2022⁸. Medeltalet för de tre föregående åren var 12 minuter och 11 sekunder, räddningsverksamhetens aktionsberedskapstid har alltså förblivit densamma. Enligt servicenivåbeslutet är målet för räddningsverksamhetens aktionsberedskapstid 15 minuter för brådslande uppdrag oberoende av riskklass.

Mål för räddningsplutonens aktionsberedskapstid

Räddningsplutonen består av en ledare och minst två och högst fem räddningsenheter. Eftersom det inte finns några aktionsberedskapstider för den

⁸ Räddningsväsendets åtgärdsstatistik PRONTO. Uppgifterna hämtade 31.5.2023.

verkliga räddningsplutonen, används som den beräknade aktionsberedskapstiden för räddningsplutonen åtgärdsstatistiken i Pronto från det att den första räddningsenheten larmats till det att minst nio personer från räddningsväsendet har anlänt till olycksplatsen. Endast enheter som brådslande förflyttat sig till olycksplatsen beaktas.

Medianen för den förverkligade aktionsberedskapstiden för räddningsplutonen i hela området var 17 minuter 7 sekunder 2022⁹. Medeltalet för de tre föregående åren var 15 minuter och 27 sekunder, räddningsplutonens aktionsberedskapstid har alltså försämrats avsevärt.

Räddningsverksamhetens personalresurser

Enligt den årliga utredningen om välfärdsområdets räddningsväsende deltar 93 heltidsanställda i räddningsverksamheten och antalet halvordinarie deltidsanställda är 386. Dessutom deltar 364 personer i räddningsverksamheten via avtalsbrandkårer. Kompetensen upprätthålls genom fortbildning och årliga utbildningar enligt anvisningarna. I fråga om upprätthållandet av kompetensen följer och styr räddningsverket verksamheten utifrån gjorda observationer. Kompetenskartläggning har gjorts över 75 procent av underbefälet och befälet. Det finns en egen intern anvisning för mätningen av funktionsförmågan som grundar sig på inrikesministeriets anvisning om bedömning och utveckling av funktionsförmågan samt ett uppföljningsregister.

Räddningsverksamhetens materialresurser

Enligt den årliga utredningen om välfärdsområdets räddningsväsende var medelåldern 15 år för släcknings- och tanksläckningsbilar liksom för tankbilar år 2022. Det fanns totalt 37 stycken släcknings- och tanksläckningsbilar och totalt 15 tankbilar. Bilar utrustade för ledningsbruk hade en medelålder på sju år och det fanns totalt sex stycken dylika fordon.

Räddningsstationer, brandstationer samt övriga fastigheter och verksamhetsställen

Enligt den årliga utredningen om välfärdsområdets räddningsväsende har räddningsverket en brandstation i omedelbar utryckningsberedskap som är bemannad av personal i huvudsyssla och 10 brandstationer i omedelbar utryckningsberedskap som delvis är bemannade av heltidspersonal. Dessutom finns det sammanlagt 27 brandstationer som upprätthålls av avtalsbrandkårer och deltidsanställda. I nio brandstationers lokaler finns också en akutvårdsenhet.

2.2.2 Särskild beredskap inom räddningsverksamheten

Rökdykningsberedskap

Med rökdykning avses släcknings- och räddningsarbete som utförs med hjälp av tryckluftsandningsapparat och vederbörlig skyddsutrustning och som förutsätter

⁹ Räddningsväsendets åtgärdsstatistik PRONTO. Uppgifterna hämtade 31.5.2023.

att man tränger in i ett antänt, rökigt och avgränsat utrymme inomhus eller arbetar på taket till en brinnande byggnad.

Rökdykning förutsätter att räddningsmännen har den utbildning som uppgiften kräver, regelbunden årlig övning som upprätthåller kompetensen samt tillräcklig fysisk kondition och ett tillräckligt gott hälsotillstånd. För släckning av brinnande och avgränsade inomhusutrymmen används också andra metoder än rökdykning.

En utmaning i hela området enligt servicenivåbeslutet är det att det finns så få rökdykare.

Enligt den årliga utredningen om välfärdsområdets räddningsväsende var antalet rökdykningsbehöriga anställda som deltog i räddningsverksamhet på heltid 83 personer år 2022. Antalet anställda i bisyssla och personer i avtalsbrandkårer med rökdykningsbehörighet uppgick till 167 personer.

Beredskap för CBRNE-olyckor

Med CBRNE-olyckor avses olyckor där kemiska ämnen (C), biologiska sjukdomsalstrare (B), radioaktiva ämnen (R), kärnenergi (N) eller explosiva varor (E) är inblandade.

Kemikalieolyckor bekämpas vid behov med kemikaliedykning, med vilken avses spanings-, räddnings-, bekämpnings- och andra motsvarande uppgifter i ett område där omedelbar fara föreligger och som förutsätter användning av tryckluftsandningsapparat och vederbörlig kemikalieskyddsdräkt. Kemikaliedykning förutsätter att räddningsmanskapat har den utbildning som uppgiften kräver, regelbunden årlig övning som upprätthåller kompetensen samt tillräcklig fysisk kondition och ett tillräckligt gott hälsotillstånd.

En utmaning i hela området enligt servicenivåbeslutet är det att det finns så få kemikaliedykare.

Enligt den årliga utredningen om välfärdsområdets räddningsväsende var antalet räddningsenheter med förmåga till kemikaliedykning fyra år 2022. Det totala antalet personer i huvudsyssla som är behöriga för kemikaliedykning var 78 personer och det totala antalet personer i bisyssla samt och personer i avtalsbrandkårer som är behöriga för kemikaliedykning är 12 personer.

Beredskap för vattenräddning

Vattenräddning innebär räddningsverksamhet och ytbärgning samt vattendykning som utförs med båtmateriel. Ytbärgning innebär att en människa, ett djur eller egendom räddas och skada avvärjs på vattenytan eller strax under den, utan vattendykningssutrustning. Med vattendykning avses räddning av människor eller egendom och bekämpning av miljöskador som kräver vattendykningssanordningar och -utrustning.

En utmaning i hela området enligt servicenivåbeslutet är det att det finns så få vattendykare.

Enligt den årliga utredningen om välfärdsområdets räddningsväsende är det totala antalet räddningsenheter som klarar av ytbärgning 30 stycken. I fråga om personal i huvudsyssla är det totala antalet personer som är behöriga för ytbärgning 60 personer och i bisyssla samt avtalsbrandkårer 70 personer. I den

dagliga beredskapen finns det en räddningsenhet som klarar av vattendykning. Antalet heltidsanställda som kan utföra vattendykning är 10 stycken. Dessutom har räddningsverket ett kamerasystem som fungerar under vattenytan till sitt förfogande.

Särskild beredskap inom räddningsverksamheten vid miljöskador

Med räddningsverksamhet vid miljöskador avses räddningsverksamhet vid olje- och kemikalieskador.

Enligt servicenivåbeslutet har området en oljebekämpningsplan med riktlinjer för målnivån och en plan för att uppnå målnivån. Målnivån grundar sig på riskbedömningen och de slutsatser som dragits av den. Enligt servicenivåbeslutet är den uppskattade arbetsinsats som behövs för planeringen av bekämpningen, ordnandet av uppgifter och övningar samt underhållet av utrustningen och materielen cirka sex årsverken (6 årsverken).

Enligt den årliga utredningen om välfärdsområdets räddningsväsende har utrustningen placerats i enlighet med de planer som baserar sig på riskbedömningar. Planeringen och beredskapen i anslutning till bekämpningen av miljöskador grundar sig bland annat på oljebekämpningsplanen och Tokeva-materialet. Beredskapen för bekämpning av fartygsoljeskador och fartygskemikalieolyckor har tilldelats ett årsverke (1 årsverke).

Nivån på bekämpningen av miljöskador motsvarar inte den kravnivå för bekämpning av miljöskador som fastställts för räddningsverket utifrån regionförvaltningsverkens utredning¹⁰ 2022. Enligt regionförvaltningsverkets bedömning är bristerna inte så betydande att beredskapen att bekämpa miljöskador skulle vara allvarligt hotad. Räddningsverkets utvecklingsbehov är att på kort sikt först sträva efter att uppnå minimikravnivån för bekämpningen av miljöskador, varefter räddningsverket ska uppnå den fastställda kravnivån.

Beredskap för räddning från hög höjd

I räddning från hög höjd ingår åtgärder för räddning från hög höjd med fordonsmateriel och repräddning och arbete i ett område där det finns risk för fall. Arbete på ett område med fallrisk kan vara psykiskt och fysiskt krävande arbete och ett tryggt utförande ställer särskilda krav på räddarens hälsotillstånd, funktionsduglighet, utbildning och övning.

Enligt den årliga utredningen om välfärdsområdets räddningsväsende har räddningsverket inte följt anvisningarna för att fastställa nivåerna för arbete på platser med fallrisk. Enligt räddningsverket finns det dock beredskap att utföra räddning från hög höjd och det nuvarande systemet fungerar. Enligt servicenivåbeslutet finns det en hävare med integrerad stege både i Vasa och Närpes som stöd för räddningen från hög höjd.

¹⁰ Beredskap för bekämpning av miljöskador inom räddningsväsendet 2022, Regionförvaltningsverkets publikation 157/2023 (på finska).

Beredskap för att få släckvatten

Enligt den årliga utredningen om välfärdsområdets räddningsväsende är planen gällande släckvatten uppdaterad. Släckvattenplanen uppdaterades senast 2022 och på grund av regionändringarna kommer den till nödvändiga delar att uppdateras ännu 2023.

Beredskap enligt andra lokala risker

Enligt servicenivåbeslutet har externa räddningsplaner gjorts upp för de Seveso-objekt som konstaterats i riskanalysen.

Enligt den årliga utredningen om välfärdsområdets räddningsväsende har man förberett sig på risker som beror på oljehamnen, industrin och LNG-terminalen med specialmateriel. Sådan specialutrustning är bland annat skumcontainer, LNG-pulverenhet, högeffektpump och högeffektsfläktar. Beredskapen enligt övriga lokala risker har enligt räddningsverket fastställts i externa räddningsplaner för objekt som medför särskild risk. Det finns sex objekt i området som omfattas av den externa räddningsplanen och räddningsverket har avsatt ett årsverke (1 årsverke) för dessa uppgifter.

2.3 Ledning av räddningsverksamheten

Räddningsverksamheten leds av räddningsmyndigheten och räddningsväsendets formation har alltid en ledare. I samarbetssituationer där flera myndigheter deltar i räddningsverksamheten fungerar räddningsmyndigheten som allmän ledare. För ledningen av räddningsverksamheten utarbetas nödvändiga planer där de ledningsarrangemang som riskerna och hoten förutsätter fastställs i situationer med olika omfattning och även långvariga situationer.

Enligt servicenivåbeslutet har räddningsverket utarbetat en anvisning för räddningsverksamhet, vars syfte är att förbättra beredskapen för ledning av räddningsverksamheten i olika säkerhetssituationer och stödja koordineringen och ledningen av räddningsverksamhetens resurser.

Enligt den årliga utredningen om välfärdsområdets räddningsväsende har ledningen av räddningsverksamheten säkerställts på alla nivåer genom jour- och beredkapsarrangemang samt larmanvisningar. En intern anvisning har dessutom utarbetats om ledningsarrangemangen för räddningsverksamhetens formationer. Genom jourarrangemang (jourhavande chef och brandmästare) säkerställs att räddningsverksamheten alltid leds av räddningsmyndigheten.

2.4 Tillsyn över att de uppgifter inom räddningsverksamheten som välfärdsområdena sköter i samverkan sköts på ett ändamålsenligt sätt.

Välfärdsområdet får producera de tjänster som hör till dess organiseringsansvar själv eller i samarbete med andra välfärdsområden eller enligt avtal upphandla dem av andra tjänsteproducenter. Även om välfärdsområdet upphandlar tjänsterna hos en annan tjänsteproducent, kvarstår ansvaret för att ordna tjänsterna och övervaka att de produceras på behörigt sätt hos välfärdsområdet.

Enligt den årliga utredningen om välfärdsområdets räddningsväsende sköter Österbottens räddningsverk sin uppgift i enlighet med sitt ansvar.

2.5 Handräckning av räddningsmyndigheten

Räddningsmyndigheten kan ge handräckning som lämpar sig för dess verksamhetsområde för att utföra en lagstadgad uppgift som ankommer på staten, välfärdsområdet eller en kommunal myndighet eller inrättning.

Enligt den årliga utredningen om välfärdsområdets räddningsväsende ger räddningsverket i regel handräckningar till andra myndigheter. Handräckningen kan gälla personal, utrustning eller prestationsförmåga. Behovet av resurser för räddningsverksamheten påverkar möjligheterna att ge handräckningar.

2.6 Lämnande och mottagande av internationellt bistånd

Räddningsväsendet deltar i upprätthållandet av den beredskap som krävs av räddningsväsendet för att lämna bistånd till utlandet och ta emot internationellt bistånd.

Enligt beslutet om servicenivå skapas som stöd för HNS-verksamheten¹¹ en verksamhetsmodell och plan som gör det möjligt att inleda verksamheten för att ge och ta emot internationell hjälp. Enligt servicenivåbeslutet har räddningsverket utbildat personer för internationell räddningsverksamhet inom olika utbildningar. Målet som konstateras i beslutet är att utveckla en verksamhetsmodell för att ge och ta emot hjälp samt att skapa en plan som förankras som en del av räddningsverksamhetens arrangemang. För utveckling av den internationella verksamheten och inledande av verksamheten ska reserveras 0,1 årsverken (0,1 årsverken).

Enligt den årliga utredningen om välfärdsområdets räddningsväsende upprätthåller och utvecklar räddningsverket beredskapen att begära och ta emot utomstående hjälp och resurser. Åtgärder för att ta emot internationell hjälp i störningssituationer och under undantagsförhållanden kan inledas. Enligt utredningen har räddningsverket också kartlagt eventuella platser för förläggningar och avsändningscentraler samt platser för basläger inom sitt område.

¹¹ Host Nation Support (kansainvälisen avun antaminen ja vastaanottaminen).

Regionförvaltningsverkets bedömning av behovet, tillgången och utvecklingsbehovet av räddningsverksamhetens tjänster:

När det gäller uppföljningen av olycksutvecklingen har inga brister i tillgången observerats. Det i servicenivåbeslutet konstaterade utvecklingsbehovet av systemet för befolkningslarm jämte anskaffningar utifrån en riskanalys går enligt regionförvaltningsverket i rätt riktning.

Utöver problemrutorna i Vasa finns det brister i den första enhetens aktionsberedskapsmål i Kasköområdet.

Regionförvaltningsverket har inlett ett styrnings- och tillsynsförfarande i Kasköområdet där den första enhetens aktionsberedskapsperioder kommer att granskas och ordnaren av räddningsväsendet åläggs att rätta till saken.

Det finns inga brister i tillgången till räddningsdykare (rök-, kemikalie- och vattendykare), men ett begränsat antal kan försämra tillgången till specialberedskap inom räddningsverksamheten. Antalet behöriga för kemikaliedykning är lågt, särskilt i fråga om personer i bisyssla och avtalsbrandkärer. Detta kan för sin del fördröja tillgången i vissa områden.

Brister i tillgången till bekämpning av miljöskador har observerats. Nivån på bekämpningen av miljöskador motsvarar inte den kravnivå för bekämpning av miljöskador som fastställts för räddningsverket utifrån regionförvaltningsverkens utredning 2022.

Behovet av beredskap för räddning från hög nivå har inte beaktats tillräckligt i det nuvarande servicenivåbeslutet och tillgången kan inte bedömas utifrån den givna utredningen eller befintliga dokument. Beredskapen för räddning från hög höjd bör fastställas i enlighet med den nuvarande anvisningen bland annat med tanke på den nationella prestationsförmågan och jämförbarheten. Fastställandet av beredskapen och prestationsförmågan för räddning från hög höjd ska grunda sig på en riskbedömning som har gjorts på platsen.

Enligt utredningen och servicenivåbeslutet har inga brister i tillgången till släckvatten observerats.

När det gäller uppföljningen för utvecklingen av olyckor har inga brister i tillgången observerats.

Inga brister eller utvecklingsbehov har observerats i tillgången till handräckningar från räddningsmyndigheten.

Det har inte upptäckts några brister i tillgången till att lämna eller ta emot internationellt bistånd.

3 Planer för räddningsverksamheten

Detta kapitel behandlar planer som räddningsverket ska göra upp enligt räddningslagen. Planerna är handlingar som stöder produktionen av de tjänster inom räddningsväsendet som utvärderingen gäller. Regionförvaltningsverket bedömer upprättandet och genomförandet av planerna utifrån utredningen om välfärdsområdets räddningsväsende.

Räddningsverket ska enligt räddningslagen göra upp planer för den räddningsverksamhet och den ledning av räddningsverksamheten som olycksriskerna i välfärdsområdet kräver. Räddningsverken ska i samverkan och under ledning av de räddningsverk som ansvarar för samarbetet inom räddningsverksamheten göra upp planer för den ledning av räddningsverksamheten och det lämnande av bistånd som behövs inom samarbetsområdet för räddningsverksamheten.

3.1 Larmanvisningar

Räddningsverket ska i samarbete med de myndigheter som deltar i räddningsverksamheten och som ger handräckning samt Nödcentralverket göra upp anvisningar om tillkallande av resurser som behövs för räddningsverksamheten. Larmanvisningen ska avfattas så att nödcentralen kan larma de närmaste ändamålsenliga enheterna oberoende av vilket välfärdsområde de är från.

Enligt servicenivåbeslutet har räddningsverket utarbetat en larmanvisning utifrån vilken nödcentralen kan larma de närmaste ändamålsenliga enheterna oberoende av vilket område de är från. Enligt servicenivåbeslutet har man i utarbetandet av larmanvisningarna beaktat framförhållning, arbetssäkerhet och tillförlitlighet.

Enligt den årliga utredningen om välfärdsområdets räddningsväsende består larmanvisningen av uppgifter och tabeller i Erica-systemet och räddningsverket har således ingen egentlig larmanvisning. Enligt räddningsverket har samarbetsplanerna och planerna för ömsesidigt bistånd beaktats i uppgifterna som matats in i Erica-systemet.

3.2 Räddningsverkens plan för ömsesidigt bistånd

Räddningsverket ska vid behov bistå ett annat räddningsverk vid räddningsverksamhet och i samarbete göra upp behövliga samarbetsplaner för räddningsverken om biståndsberedskap och om begäran om och lämnande av bistånd. Räddningsverken ska vara beredda att i räddningsverksamhet bistå varandra inom samarbetsområdet och att vid behov också bistå ett räddningsverk som hör till ett annat samarbetsområde för räddningsverksamheten.

Enligt den årliga utredningen om välfärdsområdets räddningsväsende finns det ingen plan för ömsesidigt bistånd mellan räddningsverken, utan det ömsesidiga biståndet grundar sig på uppgifter och respons som matats in i Erica-systemet. Enligt räddningsverket används ett fungerande ledningsavtal med Mellersta Österbotten, Jakobstad och Södra Österbottens räddningsverk. Även avtalet med Satakunta räddningsverk har varit fungerande.

3.3 Samarbetsplaner

Räddningsverket ska utarbeta sådana planer för den räddningsverksamhet och den ledning av räddningsverksamheten som olycksriskerna i välfärdsområdet kräver. Statliga myndigheter, välfärdsområdesmyndigheter och kommunala myndigheter, inrättningar och affärsverk är skyldiga att under räddningsverkets ledning delta i planeringen av räddningsverksamheten och att vid olyckor och tillbud handla så att räddningsverksamheten kan skötas effektivt.

Enligt servicenivåbeslutet har samarbetsplaner gjorts upp med de myndigheter som deltar i räddningsverksamheten och ger handräckningar. Planerna granskas och uppdateras under perioden för servicenivåbeslutet.

Enligt den årliga utredningen om välfärdsområdets räddningsväsende har man i utvärderingen av genomförandet av samarbetsplanerna uppmanat till att titta på föregående punkt om planer för ömsesidigt bistånd mellan räddningsverken.

3.4 Planer för den räddningsverksamhet och den ledning av räddningsverksamheten som olycksriskerna kräver

Räddningsverket ansvarar för utarbetandet av de planer för den räddningsverksamhet och den ledning av räddningsverksamheten som olycksriskerna i välfärdsområdet förutsätter, inklusive planen för släckningsvatten.

Enligt den årliga utredningen om välfärdsområdets räddningsväsende fanns det inga planer för välfärdsområdet året 2022. De tidigare planerna granskas och kommer att uppdateras under 2023.

3.5 Externa räddningsplaner för objekt som medför särskild risk

För en eventuell olycka ska räddningsverket göra upp en extern räddningsplan i samarbete med den berörda verksamhetsidkaren för områden där det enligt räddningslagen finns en kärnanläggning, en produktionsanläggning, en deponi för utvinningsavfall, en bangård eller ett hamnområde som används för transport av farliga ämnen. Räddningsverket och verksamhetsidkaren ska tillsammans se till att informationen om planen ges och ordna övningar för att säkerställa att räddningsplanen fungerar. Välfärdsområdena har olika antal objekt som förutsätter en extern räddningsplan.

Enligt den årliga utredningen om välfärdsområdets räddningsväsende har de externa räddningsplanerna utarbetats och uppdaterats och övningarna gällande de externa räddningsplanerna har genomförts som planerat. År 2022 fanns det fyra objekt i Österbotten som förutsatte en extern räddningsplan.

Regionförvaltningsverkets bedömning av behovet, tillgången och utvecklingsbehovet förräddningsverksamhetsplanerna:

Det har inte upptäckts några brister i tillgången till larmanvisningar, även om de nuvarande larmanvisningarna endast består av uppgifter och tabeller i Erica-systemet. Behovet av att utveckla larmanvisningarna hänför sig till uppfyllandet av de krav som nämns i räddningslagen.

Behovet av eller tillgången till planer för ömsesidigt bistånd mellan räddningsverken kan inte bedömas utifrån den givna utredningen och uppgifterna. Det ömsesidiga biståndet sker via Erica-systemet. Behovet av att utveckla planerna för ömsesidigt bistånd mellan räddningsverken hänför sig till uppfyllandet av kraven i räddningslagen. Planerna för ömsesidigt bistånd mellan räddningsverken ska utarbetas så att nödvändiga samarbetsplaner för beredskap för att ge hjälp samt för att ge och be om hjälp har beskrivits.

Behovet och tillgången till samarbetsplaner kan inte bedömas utifrån den givna utredningen och befintliga uppgifter. Utvecklingsbehovet är att samarbetsplanerna ska utarbetas och sättas på samma nivå som kraven i räddningslagen.

Behovet av eller tillgången till de planer för räddningsverksamheten och ledningen av den, som förutsätts med tanke på riskerna för olyckor, kan inte bedömas utifrån den givna utredningen och de tillgängliga uppgifterna.

Inga brister eller särskilda utvecklingsbehov har observerats i tillgången till externa räddningsplaner för objekt som medför särskild risk.

4 Frivilligarbete inom räddningsväsendet

Avtalsbrandkårer och andra organisationer och personer kan anlitas för att bistå räddningsväsendet i utbildnings-, rådgivnings- och upplysningsuppgifter och räddningsverksamhet. Valfärdsområdet beslutar i vilken omfattning det anlitar frivilliga för att producera räddningsverksamhetens tjänster.

Utöver avtalsbrandkårerna kan även andra aktörer, såsom sjöräddningsföreningars enheter, frivilliga räddningstjänsten, räddningsbranschens förbund, räddningshundar samt radioamatörer och andra organisationer och föreningar som grundar sig på frivilligverksamhet, anlitas för att bistå i räddningsväsendets uppgifter.

I detta kapitel utvärderas skötseln av uppgifter i anslutning till frivilligarbete inom räddningsväsendet, det uppgiftsspecifika behovet av och tillgången till tjänster samt behovet av att utveckla dem.

4.1 Anlitande av frivilligarbete i produktionen av räddningsväsendets tjänster

Avtalsbrandkårer och andra organisationer och personer kan anlitas för att bistå räddningsväsendet i utbildnings-, rådgivnings- och upplysningsuppgifter och räddningsverksamhet. Valfärdsområdet beslutar i vilken omfattning det anlitar frivilliga för att producera räddningsverksamhetens tjänster.

Enligt servicenivåbeslutet deltar förutom heltidsanställd personal även avtalspersonal i produktionen av räddningsverkets lagstadgade tjänster.

Enligt den årliga utredningen om valfärdsområdets räddningsväsende deltog avtalsbrandkårer i produktionen av alla uppgifter inom räddningsverksamhetens tjänster 2022. Dessutom utnyttjades avtalsbrandkårer i säkerhetskommunikationen som hör till tjänsterna för förebyggande av olyckor.

4.2 Främjande av frivilligarbete inom räddningsväsendet

Myndigheten inom räddningsväsendet ska i mån av möjlighet främja verksamhetsförutsättningarna för frivilliga organisationer som anlitas i räddningsväsendets uppgifter. Främjandet av de frivilliga organisationernas verksamhetsförutsättningar omfattar ekonomiskt stöd, utbildningsstöd eller annat samarbete med de frivilliga organisationerna. Åtgärder ska synas som mål och åtgärder som antecknats bland annat i räddningsverkens verksamhetsplaner.

Enligt den årliga utredningen om valfärdsområdets räddningsväsende har åtgärder och målen för att främja räddningsväsendets frivilligverksamhet delvis fastställts i verksamhetsplanen.

4.3 Hälsoundersökningar för dem som hör till avtalsbrandkårer och andra motsvarande sammanslutningar

För en rökdykare och andra personer som utför motsvarande tungt arbete ska det, när de hör till avtalsbrandkårer och andra sammanslutningar som ingått avtal, ordnas sådana hälsoundersökningar som motsvarar de undersökningar som föreskrivs i lagen om företagshälsovård och andra förebyggande tjänster. Med förebyggande tjänster och hälsoundersökningar avses att förebygga och bekämpa hälsorisker och sanitära olägenheter som följer av arbete som hör till räddningsverksamheten och av arbetsförhållandena samt att skydda och främja personernas säkerhet, arbetsförmåga och hälsa.

Enligt den årliga utredningen om välfärdsområdets räddningsväsende fungerar hälsoundersökningarna för personer som hör till avtalsbrandkårer och andra motsvarande sammanslutningar i huvudsak, även om det tidvis har förekommit utmaningar med att få undersökningstider 2022. Hälsoundersökningarna görs utifrån en plan som har utarbetats tillsammans med företagshälsovården.

4.4 Utbildning av personal i bisyssla och avtalspersonal

Av personer i bisyssla och de personer som hör till avtalsbrandkårer eller till andra sammanslutningar som ingått avtal krävs utbildning i enlighet med Räddningsinstitutets läroplan.

Enligt servicenivåbeslutet har avtalspersonalens kompetensutveckling styrts genom övningar och kurser i anslutning till utvecklingsbehov. Utvecklingen av avtalspersonalens grundläggande färdigheter och funktionsförmåga styrs stationsspecifikt och i enlighet med målen för prestationsförmågan.

Enligt den årliga utredningen om välfärdsområdets räddningsväsende gjordes utvärderingen av genomförandet av utbildningen av deltidspersonal och avtalspersonal på två nivåer. För det första följde man upp genomförandet av övningarna i fråga om upprätthållandet av kompetensen genom att följa upp övningsgångar och anteckningar. För det andra planeras behovet av fortbildning årligen och genomförandet följs upp och utvärderas med hjälp av en årsplan efter årets slut.

Regionförvaltningsverkets bedömning av behovet, tillgången och utvecklingsbehovet för räddningsverksamhetens tjänster som anknyter till frivilligarbete inom räddningsväsendet:

Anlitandet av frivilliga i produktionen av räddningsväsendets tjänster har beaktats i beslutet om servicenivå och det har inte upptäckts några brister i tillgången. Anlitandet av frivilliga i produktionen av räddningsväsendets tjänster ska följas upp och bedömas särskilt med tanke på prestationsförmågan. Ett av behoven för att utveckla anlitandet av frivilliga är att införa ett systematiskt uppföljningssystem.

Behovet av att främja frivilligarbete inom räddningsväsendet eller tillgången till det kan inte bedömas utifrån den givna utredningen och de tillgängliga uppgifterna.

Inga brister har observerats i hälsoundersökningarna eller tillgången till dem för avtalsbrandkårer och andra motsvarande sammanslutningar. Ett utvecklingsbehov är att tillsammans med serviceproducenten minska problemen med att få tid till hälsoundersökning.

Det har inte upptäckts några brister eller särskilda utvecklingsbehov i tillgången till utbildning för personal i bisyssla eller avtalspersonal. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt de frivilligas utbildning och utbildningsnivå.

5 Befolkningskyddstjänster

Myndigheten inom räddningsväsendet ska enligt räddningslagen förbereda sig på att sköta befolkningskyddsuppgifter som hör till verksamhetsområdet med tillräckliga planer och förberedelser. Befolkningskyddstjänster är bland annat

- planering av befolkningskyddsberedskapen
- samordning av planerna för befolkningskyddsuppgifter som myndigheterna för räddningsväsendet ansvarar för
- fastställande av välfärdsområdets befolkningskyddsorganisation
- reservering av personal som behövs för befolkningskyddsuppgifter
- utbildning av befolkningskyddets lednings- och specialpersonal
- ordnande av ledningslokaler och andra förutsättningar för räddningsverksamheten under undantagsförhållanden
- samarbete med kommunerna.

Syftet med detta kapitel är att bedöma det uppgiftsspecifika behovet av och tillgången till befolkningskyddstjänster samt behovet av att utveckla tjänsterna.

5.1 Planering av befolkningskyddsberedskapen

Myndigheten inom räddningsväsendet i välfärdsområdet sörjer för utarbetandet och uppdateringen av de planer som befolkningskyddsberedskapen förutsätter och för de resurser som behövs för skötseln av uppgifterna.

Uppgifterna om planeringen av beredskapen för befolkningskydd är sekretessbelagda (Lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet 21.5.1999/621 24 § 1 mom. 8 punkten). Uppgifterna och bedömningen presenteras i bilaga 1: Sekretessbelagda uppgifter i anslutning till befolkningskyddsberedskapen.

5.2 Samordning av planerna för befolkningskyddsuppgifter som myndigheterna för räddningsväsendet ansvarar för

Myndigheten inom räddningsväsendet i välfärdsområdet sörjer för samordningen av verksamheten och planerna med beaktande av samarbetsbehoven och -avtalen.

Uppgifterna om samordningen av de befolkningskyddsuppgifter som myndigheten inom räddningsväsendet ansvarar för är sekretessbelagda (Lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet 21.5.1999/621 24 § 1 mom. 8 punkten). Uppgifterna och bedömningen presenteras i bilaga 1: Sekretessbelagda uppgifter i anslutning till befolkningskyddsberedskapen.

5.3 Fastställande av välfärdsområdets befolkningskyddsorganisation

Myndigheten inom räddningsväsendet i välfärdsområdet sörjer för utarbetandet och uppdateringen av planerna för befolkningskyddsorganisationens personal

(personal i huvud- och bisyssla samt avtalsbrandkårernas personal), material och lokaler.

Uppgifterna om fastställandet av befolkningsskyddsorganisationen i välfärdsområdet är sekretessbelagda (Lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet 21.5.1999/621 24 § 1 mom. 8 punkten). Uppgifterna och bedömningen presenteras i bilaga 1: Sekretessbelagda uppgifter i anslutning till befolkningsskyddsberedskapen.

5.4 Reservering av personal som behövs för befolkningsskyddsuppgifter

Myndigheten inom räddningsväsendet i välfärdsområdet ansvarar för principerna för reservering av personal och lokaler för befolkningsskyddsorganisationen och tidsintervallet för uppdateringen. Den innehåller en uppdaterad VAP-reservering för personal i huvudsyssla och bisyssla samt avtalsbrandkårernas personal samt reservering av egna lokaler och eventuella tillfälliga skyddsrum.

Uppgifter om reservering av personal som behövs för befolkningsskyddsuppgifter är sekretessbelagda (Lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet 21.5.1999/621 24 § 1 mom. 8 punkten). Uppgifterna och bedömningen presenteras i bilaga 1: Sekretessbelagda uppgifter i anslutning till befolkningsskyddsberedskapen.

5.5 Utbildning av befolkningsskyddets lednings- och specialpersonal

Lednings- och specialpersonalen inom befolkningsskyddet ska ha tillräcklig kompetens för att sköta de befolkningsskyddsuppgifter som myndigheterna för räddningsväsendet ansvarar för. Fastställandet av den utbildning, introduktion och upprätthållande av kunnandet som krävs för kompetensen och de åtgärder som planerats på basis av detta utgör utbildningsprogrammet för befolkningsskydd.

Uppgifter om utbildningen av lednings- och specialpersonal inom befolkningsskyddet är sekretessbelagda (Lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet 21.5.1999/621 24 § 1 mom. 8 punkten). Uppgifterna och bedömningen presenteras i bilaga 1: Sekretessbelagda uppgifter i anslutning till befolkningsskyddsberedskapen.

5.6 Ordnande av ledningslokaler och andra förutsättningar för räddningsverksamheten under undantagsförhållanden

Förutsättningarna för ledningen av myndigheterna för räddningsväsendet under undantagsförhållanden ska säkerställas. Detta omfattar

- en plan för ledning under undantagsförhållanden, inklusive uppdatering av planen och introduktion i planen
- fastställande av lokaler, tillfälliga lokaler och skyddsrum, som behövs för lednings- och kommunikationsfunktionerna samt avtal om lokalernas underhåll

- fastställande av de datasystem och reservsystem för dem som behövs i lednings- och kommunikationsfunktionerna samt avtal för underhållet av systemen.

Uppgifter om ledningslokaler och andra förutsättningar som möjliggör räddningsverksamhet under undantagsförhållanden är sekretessbelagda (Lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet 21.5.1999/621 24 § 1 mom. 8 punkten). Uppgifterna och bedömningen presenteras i bilaga 1: Sekretessbelagda uppgifter i anslutning till befolkningsskyddsberedskapen.

5.7 Samarbete med kommunerna

I beredskapen för befolkningsskydd samarbetar man med kommunerna. Samarbetet omfattar samarbetsstrukturer, verksamhetsmodeller och det informationsflöde som samarbetet förutsätter. Övrigt samarbete i anslutning till beredskapen är till exempel stöd för kommunernas beredskapsplanering.

Enligt servicenivåbeslutet stöder räddningsverket kommunernas beredskapsplanering på överenskommet sätt. Kommunerna får stöd för övningar, beredskap samt utbildningar i krisledning och andra utbildningar. Stödet för kommunernas beredskap fastställs årligen enligt behoven.

Enligt den årliga utredningen om välfärdsområdets räddningsväsende har samarbetet med kommunerna varit kontinuerligt och man har samarbetat på praktisk nivå enligt behov.

Regionförvaltningsverkets bedömning av behovet, tillgången och utvecklingsbehovet för räddningsväsendets uppgifter som ingår i befolkningsskyddsberedskapen:

Inga brister har observerats i tillgången till samarbete med kommunerna. Utvecklingsbehovet är att man tydligt kommer överens om uppgifter och samarbetsstrukturer i anslutning till beredskapen för befolkningsskyddet samt om verksamhetsmodellerna.

På grund av bristerna i utredningen är det svårt att bilda sig en uppfattning om servicehelhetens tillstånd på området.

6 Kvaliteten på räddningsväsendets tjänster och behovet av att utveckla dem

6.1 Uppnående av de riksomfattande mål som statsrådet fastställt för organiseringen av ett högklassigt räddningsväsende i välfärdsområdet

Kvaliteten på räddningsväsendets tjänster och behovet av att utveckla dem i välfärdsområdet fastställs i servicenivåbeslutet. Statsrådets riksomfattande strategiska mål har inte beaktats i det gällande servicenivåbeslutet.

6.2 Uppnående av de mål som man kommit överens om i förhandlingarna mellan inrikesministeriet och välfärdsområdet inom välfärdsområdet

Inga mål har fastställts för 2022.

6.3 Fullgörande av inrikesministeriets åtgärdsrekommendationer gällande kvaliteten inom välfärdsområdet

Inga åtgärdsrekommendationer har fastställts för 2022.

Regionförvaltningsverkets bedömning av kvaliteten på räddningsväsendets tjänster och utvecklingsbehovet som fastställts i välfärdsområdets redogörelse:

Uppnåendet av de riksomfattande mål som statsrådet fastställt för ordnandet av ett högklassigt räddningsväsende har inte beaktats i det gällande servicenivåbeslutet.

Förverkligandet av de mål som överenskommits i förhandlingarna mellan inrikesministeriet och välfärdsområdet samt inrikesministeriets åtgärdsrekommendationer gällande kvaliteten har inte genomförts i välfärdsområdet 2022. Det finns ännu inga uppgifter för att göra bedömningen, eftersom välfärdsområdena inledde sin verksamhet i början av 2023.]

7 Räddningsväsendets investeringar

7.1 Investeringsbehov

Välfärdsområdet ska i räddningsväsendets delplan välja de viktigaste investeringarna samt motsvarande avtal med tanke på ordnandet av räddningsväsendet. Det är regionförvaltningsverkets uppgift att bedöma behovet av investeringar inom räddningsväsendet. I bedömningen ska uppmärksamhet fästas vid att investeringarna motsvarar de risker som servicenivån förutsätter.

Enligt delplanen för räddningsväsendet i välfärdsområdets investeringsplan för 2024–2027 är anskaffningen av utrustning och inventarier för 2024 indelad i tunga fordon, personbilar, oljebekämpningsmateriel och annan materiel. I delplanen ingår dessutom andra investeringar, såsom ett så kallat säkerhetsprojekt, där bland annat brandstationernas säkerhetsnivå och passerkontroll förbättras, samt avtal som motsvarar investeringarna, vars centrala projekt är olika byggnads- och ombyggnadsprojekt vid brandstationerna.

7.2 Investeringarnas effekter

Välfärdsområdet ska i delplanen bedöma investeringarnas inverkan på en jämlik tillgång till räddningsväsendets tjänster, deras kvalitet och kostnadseffektivitet. Det är regionförvaltningsverkets uppgift att bedöma effekterna av investeringarna.

Enligt delplanen för räddningsväsendet i välfärdsområdets investeringsplan för 2024–2027 verkar räddningsverket på ett stort område på land och till havs. En jämlik tillgång till räddningsväsendets tjänster förutsätter kontinuerliga investeringar för att upprätthålla regionens brandkårer. En jämlik tillgång till tjänster förutsätter vidare att det finns materiel i hela området och inte endast på de centrala brandstationerna. Till exempel i fråga om placeringen av tunga fordon placeras den nya materielen med tanke på hela verksamhetsområdet. Genom investeringarna strävar man också efter måttliga underhållskostnader för utrustningen. Räddningsverkets syfte är att se till att utrustningen är modern, högklassig och jämlikt placerad i hela området.

Regionförvaltningsverkets bedömning av behovet av investeringarna och deras effekter:

En uppskattning av behovet av investeringar inom räddningsväsendet är att de föreslagna investeringarna och anskaffningarna är motiverade och nödvändiga. Anskaffningar av utrustning i formen av tunga fordon är motiverade och nödvändiga, eftersom den fordonsmateriel som de ersätter härstammar från 1990-talet. Anskaffningen av fordonsmateriel är motiverat bland annat med tanke på driftsäkerheten, säkerheten i övrigt och servicekostnaderna. Anskaffningen av oljebekämpningsmateriel för två fartyg är motiverad och nödvändig om fartygen inte uppfyller de nuvarande säkerhetskraven och upphandlingen förbättrar räddningsverkets beredskap att bekämpa miljöskador.

Anskaffningarna av övrig utrustning 2024 gäller bland annat räddningsväsendets beredskap för störningar under normala förhållanden och undantagsförhållanden. Dessa investeringar är motiverade och nödvändiga med tanke på räddningsväsendets beredskap.

Investeringar för att förbättra brandstationsfastigheternas säkerhetsnivå samt för ombyggnads- och nybyggnadsprojekt är motiverade och nödvändiga, eftersom man vid granskningen av servicenivån har konstaterat att man med det nuvarande servicenätet inte kan täcka alla områden, utan det krävs att en ny brandstation byggs för att målen för aktionsberedskapstiden ska kunna uppnås. Dessutom kräver brandstationsfastigheterna till exempel passerkontroll. Ombyggnads- och renoveringsprojekt där gamla brandstationsfastigheter repareras så att de motsvarar dagens krav är också motiverade och nödvändiga.

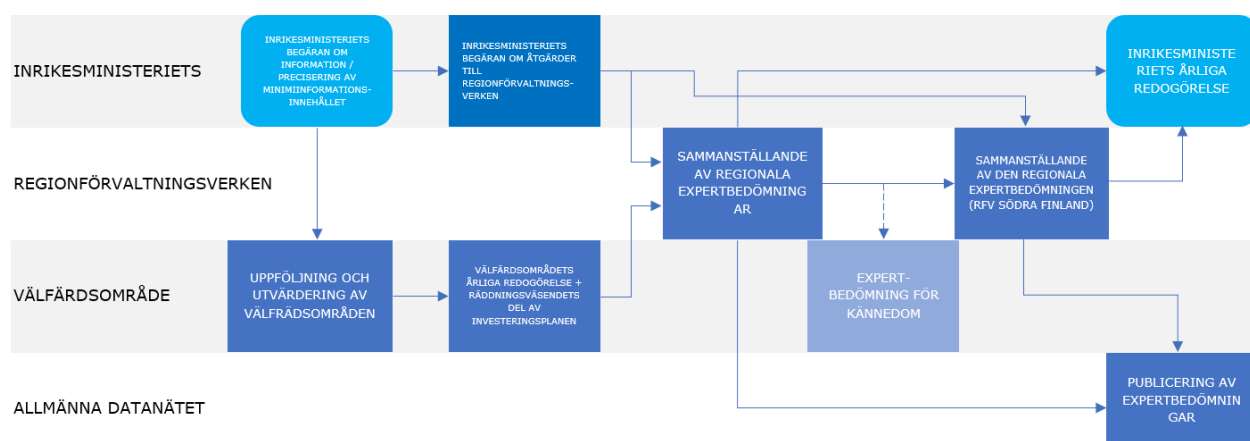
Investeringarna spelar en viktig roll med tanke på en jämlik tillgång till räddningsväsendets tjänster, deras kvalitet och kostnadseffektivitet. Genom investeringar i materiel och deras placering påverkar man tillgången till räddningsväsendets tjänster i hela räddningsväsendets område. Genom investeringar i materiel kan man dessutom påverka kvaliteten på räddningsväsendets tjänster när den materiel som används inom räddningsväsendet förutsätter en servicenivå som motsvarar riskerna. Ombyggnaden av brandstationsfastigheterna, liksom byggandet av en ny brandstation, har en positiv inverkan på den jämlika tillgången till räddningsväsendets tjänster. Genom investeringarna strävar man efter att påverka kostnaderna för både utrustningen och brandstationsfastigheterna och särskilt att dämpa kostnadsökningen. Behovet och konsekvenserna av de investeringar som konstateras i räddningsväsendets delplan går i rätt riktning i förhållande till det eftersträlvade målet.

8 Metoder och kvalitetsrapport

Informationsunderlag för utvärderingen

Expertbedömningen som Regionförvaltningsverket utarbetat grundar sig på både kvantitativ information och kvalitativt material. Det centrala informationsunderlaget för utvärderingen utgörs av välfärdsområdets årliga redogörelse. Lägesbilden som ligger till grund för expertbedömningen har utvidgats genom att utnyttja information ur räddningsväsendets datasystem Pronto samt dokumentmaterial om anordnarnas förvaltning, verksamhetssätt, planer och beslut. I utvärderingen har man dessutom utnyttjat regionförvaltningsverkens tillsynsobservationer och andra nationella myndigheters kalkyler och utredningar.

Informationsunderlaget för utvärderingen har sammanställts i nära samarbete med räddningsväsendet inom välfärdsområdet. Processen för expertbedömningen ges i figur 3.

Figur 3: Processen för expertbedömning

Informationsunderlagets öppenhet, tillgänglighet och kvalitet

Den statistiska informationen härstammar förutom från välfärdsområdets årliga redogörelse även från räddningsväsendets resurs- och olycksstatistiksystem (Pronto), vars material består av åtgärds- och resursregister som upprätthålls av de regionala räddningsorganisationerna som varit verksamma före 2023 samt av räddningsväsendet i de nya välfärdsområdena. Övriga informationskällor är i huvudsak offentliga och öppet tillgängliga. Uppgifterna i det kvalitativa dokumentmaterial som använts har källhänvisningar. Statistikuppgifterna har hämtats direkt ur registret utan riksomfattande kontroll. Regionförvaltningsverkens rapporter om tillsynsobservationerna är öppet tillgängliga på regionförvaltningsverkets webbplats.

Till skillnad från det övriga informationsunderlaget är diskussionerna med regionerna och deras material inte offentliga. Genom gemensamma diskussioner har regionernas representanter deltagit i utvärderingarna, och de har också haft möjlighet att kommentera de färdiga utvärderingstexterna.

Fördelningen av personalens årsverken i olika serviceklasser grundar sig på en uppskattning. Det finns inga riksomfattande enhetliga anvisningar för bedömningen, så olika räddningsverk har kunnat göra bedömningen enligt olika metoder.

9 Bilagor

Bilaga 1: Sekretessbelagda uppgifter i anslutning till befolkningsskyddsberedskapen.

10 Källor och bakgrundsmaterial som använts i bedömningen

[Regionförvaltningsverkens utredning om hur anmälningsskyldigheten har fullgjorts vid räddningsverken. Regionförvaltningsverkens publikationer 167/2023 \(på finska\).](#)

[Räddningsverkens handbok för brandutredning \(2014\), Finlands Kommunförbund \(på finska\).](#)

Räddningsväsendets resurs- och olycksstatistik PRONTO.

Anvisning för planering av aktionsberedskapen inom räddningsväsendet [20/2012.](#)

Delplan för räddningsväsendet 2024–2027 i investeringsplanen för Österbottens välfärdsområde.

Den årliga utredningen om räddningsväsendet i Österbottens välfärdsområde 2023.

[Servicenivåbeslut för Österbottens räddningsverk 2021–2024.](#)

Inrikesministeriets begäran om information 2023.

[Beredskap för bekämpning av miljöskador inom räddningsväsendet 2022, Regionförvaltningsverkets publikation 157/2023 \(på finska\).](#)

Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland

Vasa

2023